

WHITEPAPER EERSTE HULP BIJ WERKEN MET KINDEREN



Eerste hulp bij werken met kinderen

In deze whitepaper krijg je onder andere informatie over de wetgeving omtrent de ‘Eerste hulp bij werken met kinderen’ en de meest voorkomende oorzaken, ongevalslocaties en letsels bij kinderen. Ook lees je meer over de NIBHV-certificering en de daarbij behorende leerstof, zoals e-learning.



Wetgeving

In de kinderopvang en peuterspeelzalen moet er per 1 januari 2018, altijd minimaal één volwassene aanwezig zijn die een geldig en geregistreerd certificaat heeft voor het verlenen van Eerste hulp bij werken met kinderen. Het NIBHV-certificaat ‘Eerste Hulp bij werken met kinderen’ is een landelijk erkend certificaat en staat vermeld op [de lijst van geregistreerde certificaten](#) EHBO kinderopvang vanuit de ministeriële Regeling Besluit kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzaalwerk.





Meest voorkomende oorzaken

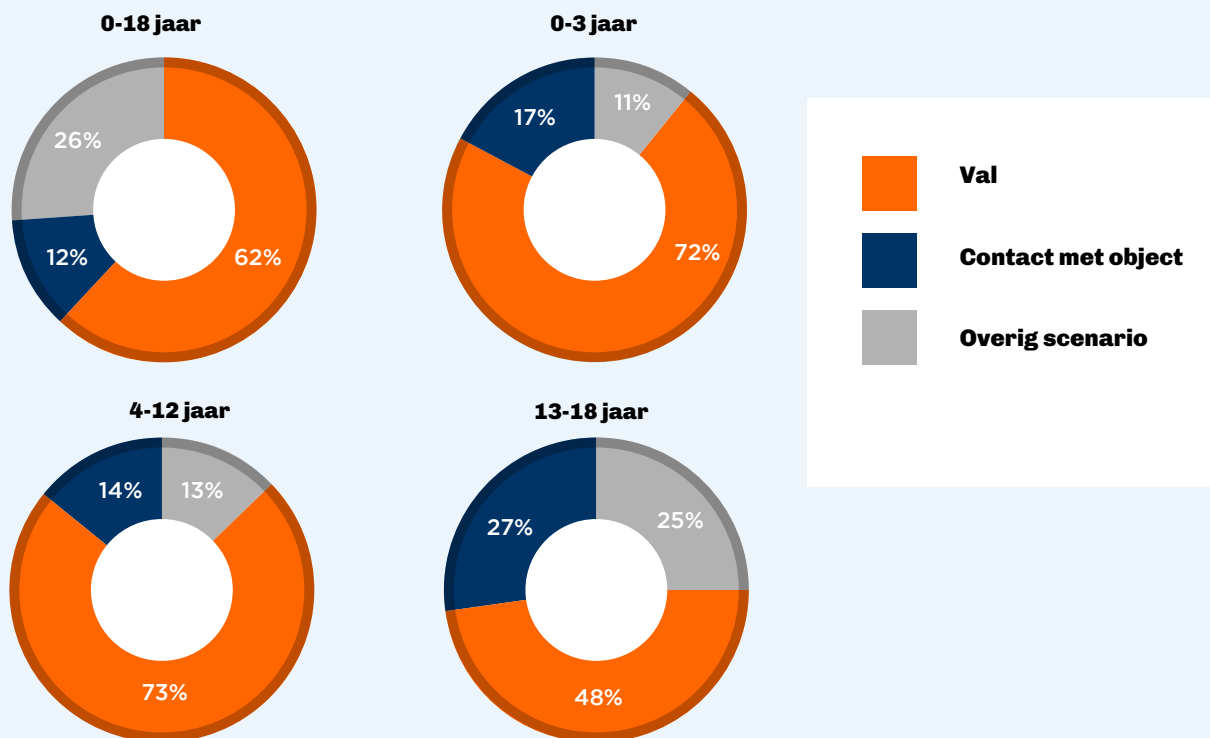
Ruim een kwart van de spoedeisende hulp-patiënten is jonger dan achttien jaar, zo blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek. In de meeste gevallen is de oorzaak een val van een klimrek, trampoline of zoiets als een step of skateboard. Contact met een object, zoals stoten tegen meubilair of een vinger tussen de deur, komen ook vaak voor. Overige oorzaken zoals het inslikken van een voorwerp (de welbekende kraal in het neusgat) en verbranding komen minder vaak voor. Hete vloeistof, in het bijzonder thee, heeft wel een fiks aandeel in verbranding bij kleine kinderen. Iets om beter in de gaten te houden. Naar mate de kinderen ouder worden en lid van een sportvereniging zijn valt op dat sport de grootste oorzaak van letsel is.

Sporters in de leeftijd van 10-14 jaar en 15-19 jaar waren verantwoordelijk voor de meeste SEH-bezoeken in verband met blessures, samen ruim 43%

Ongevallen met leeftijdsinvloeden

Een ongeluk zit in een klein hoekje wordt vaak gezegd. Jaarlijks vinden er naar schatting 1,7 miljoen bezoeken aan de Spoedeisende Hulp (SEH) plaats. In 539.000 gevallen gaat het om letsel door een ongeval, blijkt uit het Letsel Informatie Systeem van VeiligheidNL (Kerncijfers Letsels, 2020). In de grafiek op de volgende pagina worden verschillende ongevalsoorzaken in vier leeftijdscategorieën in kaart gebracht. Opvallend veel letsel bij kinderen wordt veroorzaakt door vallen. Verder is er ook een grote groep die zich bezeert aan een object en overige oorzaken, waaronder sportongevallen. Er is een duidelijke verschuiving te zien die de verschillen in de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling per leeftijdsfase kenmerkt. Denk bijvoorbeeld aan het verschil in motorische handigheid en risicozoekend gedrag.

Percentages van SEH-bezoeken in 2020 per leeftijdscategorie naar ongevalsoorzaak



Bron: Letsel Informatie Systeem 2020, VeiligheidNL

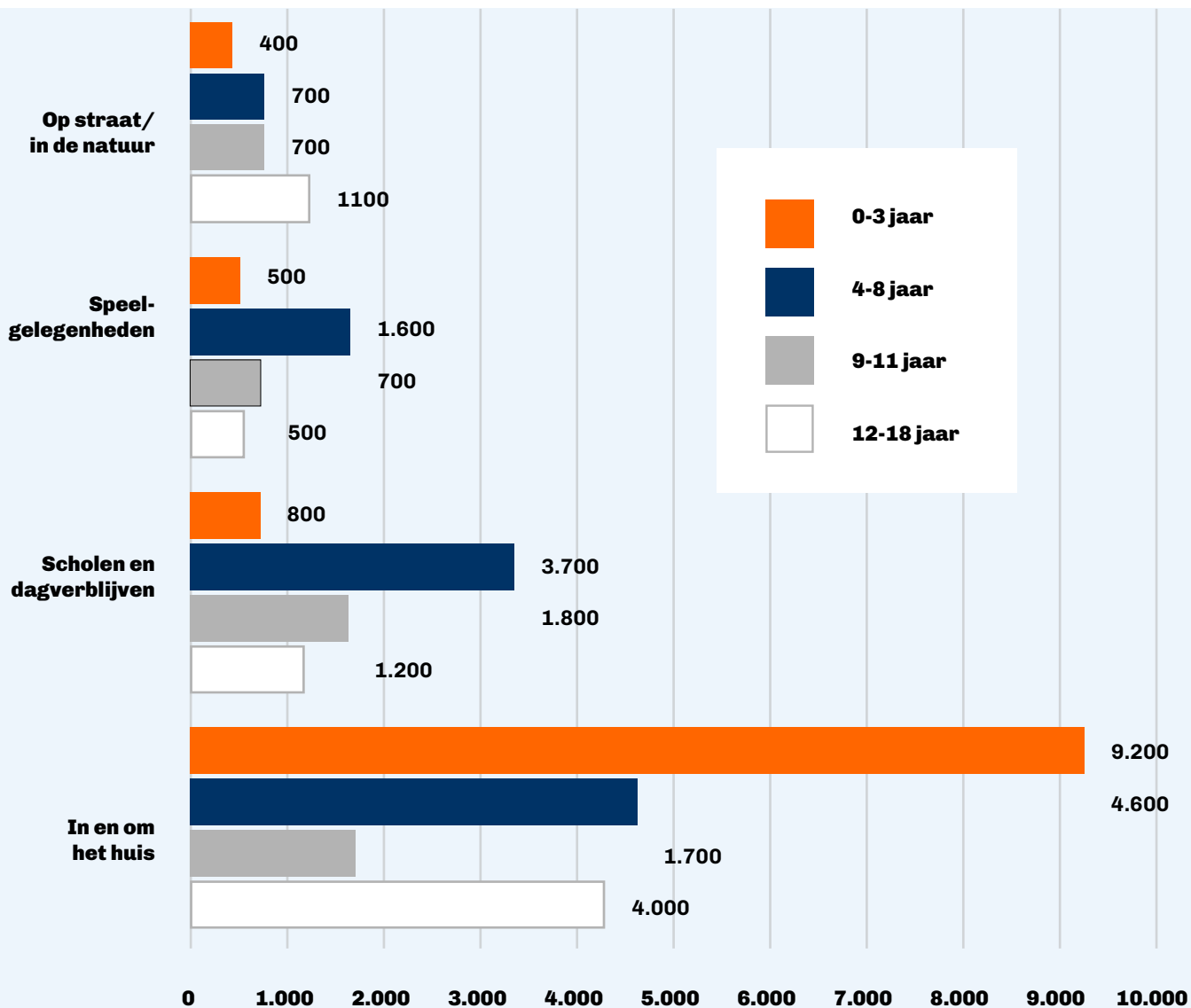
Veel voorkomende ongevalslocaties

Ook de ongevalslocatie is van invloed bij het ontstaan van letsel. Ongevallen vinden vaak in en om het huis plaats (24%), op school of het kinderdagverblijf (9%), speelgelegenheden (4%), maar ook op straat of in de natuur (3%). Vooral bij voetbal en de gymles op school gaat het vaak mis. Bij de allerjongsten is het vooral zwemmen dat leidt tot risico's. Ook hier is te zien dat er een verschil is per leeftijdsfase als het om de locatie van een ongeval gaat. Kleine kinderen in de categorie 0-3 jaar verblijven vaak in en om het huis en zijn erg onderzoekend en motorisch nog niet zo vaardig. Daarom komen in deze leeftijdsgroep relatief veel ongevallen voor. Zodra de kinderen (4-8 en 9-11 jaar) naar school gaan en gebruik maken van speelgelegenheden vindt een flinke verschuiving plaats. In de categorie 12-18 jaar gebeuren ongelukken vooral op straat (denk aan verkeersdeelname) en in de natuur (er zelfstandig op uitgaan, slootjespringen en dergelijken). Kinderen, onderzoekend en impulsief als ze zijn, vormen een extra

kwetsbare groep. Breuken aan de vingers, polsen en armen (45%), oppervlakkig letsel zoals snij- en schaafwonden (15%) en hoofd- of hersenletsel (9%) komen het meest voor. Al komen ernstige letsels, zoals vergiftigingen, brandwonden en spier- of peesletsel minder voor, de gevolgen zijn vaak ernstig. Weten wat te doen in zo'n geval is niet alleen van belang voor een goed herstel, maar soms zelfs van levensbelang. Zorg dat je weet wat je moet doen .



SEH-bezoeken in 2020 per leeftijdscategorie aan de hand van de ongevalslocatie



Bron: Letsel Informatie Systeem 2020, VeiligheidNL

Meest voorkomende ongevallen

Valongevallen, brandwonden, vergiftiging, verstikking en verdrinking: dat zijn de ongevallen die het meest voorkomen bij kinderen.

VALLEN

Vallen of struikelen van de trap, een stoel, een commode, een step, waveboard of een klimrek: ruim de helft van alle ongevallen met kinderen heeft te maken met vallen, waarbij vooral een val van een speeltoestel of twee- of driewieler vaak voorkomt. Een val kan leiden tot botbreuken of kneuzingen en in ernstige gevallen kan een val zelfs hersenletsel veroorzaken.

BRANDWONDEN

Ook brandwonden komen vaak voor. Elk jaar belanden 1.400 kinderen van nul tot en met achttien jaar na een verbrandingsongeval op [de spoedeisende hulp](#). Het overgrote deel van de verbrandingsongevallen wordt veroorzaakt door een hete vloeistof of damp; een vierde wordt veroorzaakt door verbranding aan een heet voorwerp.

VERGIFTIGING

Een andere veelvoorkomende oorzaak van letsel is vergiftiging (20% van alle ongevallen). In 2020 kwamen 1.800 kinderen tussen de nul en achttien jaar in een ziekenhuis terecht als gevolg van een vergiftiging. 10% komt door een vergiftiging met schoonmaakmiddelen. 40% leidt tot een ziekenhuisopname veroorzaakt door geneesmiddelen/drugs. 25% wordt veroorzaakt door vergiftiging met voedingsmiddelen en giftige planten. Het valt op dat letsel door een vergiftiging steeds vaker voorkomt in de leeftijd van 12-18 jaar.

VERSTIKKING

Verstikking treedt op wanneer kleine objecten vast komen te zitten in de keel of de luchtwegen blokkeren. Verstikking door verslikking, verhanging en beknelling is in Nederland de belangrijkste doodsoorzaak bij kinderen tot vijf jaar. De juiste handelingen bij verstikking kunnen vaak iemands leven redden. Daarom is het van belang dat ouders en werknemers in de kinderopvang leren wat ze moeten doen als dit gebeurt.

VERDRINKING

In Nederland is water altijd in de buurt. Helaas komt verdrinking dan ook vaak voor. Een kind kan vaak zonder geluid te maken in een klein laagje water al het bewustzijn verliezen. Dus ook in een opblaasbadje. Na vier tot zes minuten kan een kind al onomkeerbare hersenbeschadiging oplopen. Kinderen tot en met 4 jaar lopen het meeste risico, gevolgd door kinderen van 4-12 jaar oud en jonge nieuwkomers. Vaak zijn deze kinderen onvoldoende zwemvaardig en onderschatten ze de gevaren van het water. Mensen die in Nederland zijn geboren zijn zich ook vaak niet bewust van deze specifieke gevaren als ze kinderen met een migratieachtergrond uitnodigen voor een zwemfeestje. Van de kinderen die overleven houden sommigen er toch vaak blijvend hersenletsel aan over. Wat het extra pijnlijk maakt is dat er meestal wel een volwassene aanwezig was, maar dat het kind dat verdrinkt niet wordt opgemerkt, doordat verdrinking vaak geluidloos en snel gebeurt.

ANDERE OORZAKEN VAN LETSEL

Elektrocutie

Kinderen zijn nieuwsgierig, zien geen gevaar en onderzoeken hun omgeving. Bijvoorbeeld stopcontacten en elektrische apparaten. Als ze hiermee op een verkeerde manier in aanraking komen, kan dat leiden tot een elektrische schok. Met verbranding, botbreuken, kneuzingen en mogelijk zelfs een ademhalings- of circulatiestilstand tot gevolg.

Dieren- en insectenbeten

Dieren en insecten zijn voor kinderen uiterst onberekenbaar, wat een nare beet of steek tot gevolg kan hebben. Dierenbeten en insectensteken moeten direct worden behandeld om ontstekingen te voorkomen en om ongemak te verminderen. Zeker bij een beet of steek in mond, hals, keel of bij het oog kan een ernstige allergische reactie optreden. Het is dan belangrijk om snel in te grijpen. Zo'n allergische reactie kan leiden tot een bedreigde luchtweg en mogelijk zelfs shockverschijnselen.

Gereedschap en bestrijdingsmiddelen

Een zaag, hamer of schroevendraaijer kan in kinderhanden leiden tot ernstig letsel. Ook chemische producten en pesticiden kunnen een gevaar opleveren voor kinderen. Wees hier bewust van. Brandwonden, luchtweg- en ademhalingsproblemen kunnen blijvende gevolgen hebben.

Eerste hulp bij werken met kinderen: certificaat verplicht

De cijfers tonen het overtuigend aan; het is belangrijk dat ouders, maar ook mensen die met kinderen werken goed voorbereid zijn op ongelukken en ongevallen. Niet voor niets zijn werkgevers in de kinderopvang [wettelijk verplicht](#) om ervoor te zorgen dat er in de kinderopvang en peuterspeelzalen altijd minimaal één volwassene aanwezig is met een geldig en geregistreerd certificaat voor het verlenen van eerste hulp aan kinderen. Ook moeten instellingen voor kinderopvang en peuterspeelzalen hun veiligheids- en gezondheidsbeleid vastleggen. Alle risico's met grote gevolgen voor de (brand) veiligheid en gezondheid van de kinderen, hoe deze in te perken en hoe te handelen zodra er

sprake is van letsel of brand, dienen beschreven te zijn aan de hand van een [Risico-Inventarisatie en Evaluatie \(RI&E\)](#).

NIBHV: de certificerende instantie

Brancheorganisaties stimuleren aangesloten kinderopvangcentra om hun medewerkers een cursus 'Eerste hulp bij werken met kinderen' te laten volgen. Het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft NIBHV aangewezen als een van de certificerende instanties. Het NIBHV-certificaat staat in de lijst van geregistreerde certificaten in de Regeling Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen en is daarmee toonaangevend voor wat betreft EHBO-certificering ten behoeve van de gastouder- en kinderopvang.



Goed voorbereid op risico's voor kinderen

Als je werkt met kinderen in bijvoorbeeld crèches, basisscholen, buitenschoolse opvang of sportaccommodaties is het belangrijk dat je bij een ongeval eerste hulp kan verlenen aan kinderen. In de cursus 'Basis eerste hulp bij werken met kinderen' leer je welke eerste hulp je aan kinderen kan geven. Daarbij wordt rekening gehouden met leeftijdsspecifieke kenmerken. De cursus is ook geschikt voor (gast)ouders, familieleden en beroepsgroepen zoals politie- en brandweerpersoneel. Een andere groep van risico's kan mogelijk leiden tot een ontruiming. Vanwege de beperkte zelfredzaamheid van kinderen moet je voorbereid zijn op situaties waarin ontruimd moet worden, bijvoorbeeld bij brand of gaslek. Met een cursus 'Brand en Ontruiming' wordt geleerd veilig op te treden in zo'n situatie. Zo leer je een beginnende brand te blussen en kinderen veilig te evacueren als de brand te groot blijkt te zijn.

MEER WETEN?

**E-mail: advies@nibhv.nl
of bel: 010-2892888**

NIBHV-certificering

Een NIBHV gecertificeerd opleider verklaart je competent aan het eind van de cursus. Het examen 'Eerste hulp bij werken met kinderen' bestaat uit een theorie-examen met meerkeuzevragen en een praktijk-examen. Tijdens het praktijkexamen wordt beoordeeld of je in staat bent de vereiste competenties uit te voeren. NIBHV heeft in het certificeringsreglement opgenomen dat de opleider verantwoordelijk is voor het competent verklaren van de cursist. Als je naast het verlenen van eerste hulp ook brand- en ontruimingstaken in je werk hebt, moet je de cursus 'Eerste hulp bij werken met kinderen en brandbestrijding en ontruiming' volgen. Als je beide cursussen afrondt dan behaal je in één klap je bhv-diploma. Een jaarlijkse NIBHV-gecertificeerde herhalingscursus zorgt ervoor dat je competent blijft en je certificaat wordt behouden(verlengd).

Leerstof eerste hulp aan kinderen

Het NIBHV verzorgt zelf géén opleidingen. Wel ontwikkelen we, samen met deskundigen uit het werkveld, leerstof waarmee medewerkers in de kinderopvang leren om eerste hulp te verlenen aan kinderen. De leerstof gaat, leeftijdsspecifiek, in op situaties waar veel wordt gewerkt met kinderen, zoals crèches, peuterspeelzalen, basisscholen, buiten- en binnenschoolse opvangcentra, en sportaccommodaties.

Eindtermen van de cursus

De cursist:

- kan de algemene hulpverleningsregels toepassen
 - is bekend met de regels voor het melden en alarmeren en met de aanwezige communicatiemiddelen
 - is bekend met de uitgangspunten voor de eerste hulp
 - heeft kennis en inzicht van de relevante verschillen in lichamelijke en psychologische ontwikkeling en kan deze toepassen bij het verlenen van eerste hulp
 - heeft kennis van en inzicht in de gevaren in de omgeving die kunnen leiden tot letsels bij kinderen
 - heeft kennis van de maatregelen om ongevallen te voorkomen
 - preventie (voorkomen van ongevallen en kindermishandeling)
- kan eerste hulpverlening aan kinderen bij:
 - uitwendige wonden
 - bloedingen
 - botbreuken, ontwrichtingen en wervelletfels
 - verstuikingen en kneuzingen
 - voorwerpen in neus, oor, mond en huid
 - insecten- en dierenbeten en krabben
 - brandwonden
 - vergiftiging
 - oogletsels
 - problemen met het bewustzijn (zoals: hersenschudding, flauwte, koortsstuipen, onderkoeling, oververhitting, diabetes, epilepsie)
 - ademhalingsproblemen (allergische reactie, verslikking, verdrinking, kortademigheid, hyperventilatie)
 - circulatiestilstand (reanimatie)

E-learning is verkrijgbaar in de [NIBHV-webshop](#):

Met behulp van opdrachten en vragen aan het eind van elk hoofdstuk kan je je voorbereiden op het examen. De leerstof voor de 'Eerste hulp bij werken met kinderen' is goedgekeurd door de Stichting Spoedeisende Hulp bij Kinderen (SSHK), hét expertisecentrum in Nederland op het gebied van hulpverlening bij kinderen.





nibhv.nl

Hoofdweg 234 • 3067 GJ Rotterdam • Postbus 8714 • 3009 AS Rotterdam
Telefoon 010 - 289 28 88 • E-mail info@nibhv.nl

nibhv
NEDERLANDS INSTITUUT
BEDRIJFSHULPVERLENING

Het Nederlands Instituut Bedrijfs hulpverlening (NIBHV) is hét kennisinstituut voor bhv. Wij hebben een uniek systeem voor kwaliteitsborging ontwikkeld en bieden onafhankelijke certificering en uitstekende les- en leerstof. NIBHV brengt bedrijven en cursisten in contact met gekwalificeerde opleiders. NIBHV deelt haar kennis over trends en ontwikkelingen tijdens opleidingen, workshops, en nascholingen. Het online veiligheidsplatform Vakbladveiligheid.nl is dé informatiebron voor iedereen die verantwoordelijk is voor veiligheid op de werkvloer. Het Nederlands Instituut Bedrijfs hulpverlening (NIBHV) is in 1999 opgericht door Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) en Het Oranje Kruis (HOK).